

Δήλωση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σημίτη

Είναι δύσκολο να έχει κανείς πλήρη εικόνα για την πορεία της οικονομίας στο πρώτο εξάμηνο του 1986, γιατί είναι ακόμα περιορισμένα τα στατιστικά στοιχεία πάνω στα οποία μπορεί να βασιστεί με κάποιο βαθμό εμπιστοσύνης. Όμως από τις ενδείξεις που υπάρχουν και τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η οικονομία μπήκε ήδη σε μιά νέα φάση που θα την οδηγήσει βαθμιαία στη σταθεροποίηση.

Μεταξύ Δεκεμβρίου 1985 και Ιουνίου 1986, η αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή, μετά από εποχική διόρθωση, σε ετήσια βάση, ήταν 15,7%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση στο πρώτο εξάμηνο του 1985 σε ετήσια βάση ήταν 16,8% και στο δεύτερο εξάμηνο του 1985 πάλι σε ετήσια βάση, 33,9%. Αυτό σημαίνει ότι, όπως είχε επισημανθεί πέρυσι, η έξαρση του πληθωρισμού στο δεύτερο εξάμηνο του 1985 είχε παροδικό χαρακτήρα και ότι ο πληθωρισμός έχει ήδη πέσει κάτω από 16% που είναι ο στόχος για την περίοδο μεταξύ Δεκεμβρίου 1985 και Δεκεμβρίου 1986. Η πτώση του πληθωρισμού αναμένεται να συνεχισθεί στους προσεχείς μήνες, εφόσον θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται με αυστηρότητα και συνέπεια η οικονομική πολιτική και δεν υπάρξουν απρόβλεπτες εξελίξεις.

Σχετικά με το ισοζύγιο πληρωμών, πρέπει να σημειωθεί ότι, για εποχικούς λόγους, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι πάντα εντονότερα ελλειμματικό στους πρώτους μήνες του χρόνου λόγω της μη ύπαρξης σημαντικών εισροών από άδηλους πόρους. Όμως η βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στο πρώτο τετράμηνο του 1986 για το οποίο υπάρχουν στοιχεία δεν είναι τόσο μεγάλη όσο θα θέλαμε.

Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών στο τετράμηνο Ιανουαρίου - Απριλίου 1986 ήταν 1238 εκατ.δολ. έναντι 1472 εκατ.δολ. του αντιστοίχου

τετραμήνου του 1985. Η βελτίωση είναι, στην πραγματικότητα, μεγαλύτερη και συγκαλύπτεται από την υποτίμηση του δολλαρίου. Μιά πιο ακριβής εικόνα προκύπτει εάν υπολογίσουμε τα στοιχεία σε ECU. Σε ECU η βελτίωση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του πρώτου τετραμήνου το 1985 σε σχέση με το 1986, ανήλθε στο 37,1%.

Ενα μέρος της βελτίωσης οφείλεται στο πετρέλαιο. Χωρίς καύσιμα, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών βελτιώθηκε κατά 5,7% σε δολάρια, αλλά κατά 30% σε ECU. Το τελευταίο αυτό ποσοστό διαψεύδει τον ισχυρισμό ότι σχεδόν όλη η βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών οφείλεται στη μείωση της τιμής του πετρελαίου και όχι στα σταθεροποιητικά μέτρα του Οκτωβρίου.

Για το τετράμηνο οι εισαγωγές χωρίς καύσιμα σε τρέχοντα δολάρια, παρουσιάζουν αύξηση κατά 8,5%. Αλλά σε ECU παρουσιάζουν μείωση κατά 18,9%.

Οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα σε τρέχοντα δολάρια παρουσιάζουν μια αύξηση κατά 14,5% αλλά σε ECU μία μείωση κατά 14,5%. Κάποια μείωση υπάρχει πάντα αμέσως μετά μία υποτίμηση έως ότου προσαρμοσθεί η αγορά. Είναι γνωστό φαινόμενο και από άλλες χώρες όπου πραγματοποιήθηκε η υποτίμηση.

Το ισοζύγιο καυσίμων παρουσιάζει βέβαια μεγάλη βελτίωση. Αλλά ο ρυθμός βελτίωσης του ισοζυγίου καυσίμων θα αυξηθεί σημαντικά στους επόμενους μήνες και τούτο γιατί το τετράμηνο περιλαμβάνει μόνο ένα μήνα, τον Απρίλιο, κατά τον οποίο η πλήρης βελτίωση στο ισοζύγιο καυσίμων ενσωματώθηκε στο ισοζύγιο. Αυτό είναι αποτέλεσμα του ότι: (1) η πτώση τιμών ήταν μικρή τον Ιανουάριο (2) τον Φεβρουάριο έγινε αποθεματοποίηση πετρελαίου (3) υπάρχει υστέρηση μεταξύ αγοράς και πληρωμής.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι έχει αρχίσει να περιορίζεται το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, αν και δεν έχουν ακόμα εκλείψει πλήρως οι αρνητικές επιδράσεις από το κλίμα ανησυχίας και τις κερδοσκοπικές τάσεις που συντηρούνται από την έντονη φημολογία για επικείμενη λήψη νέων μέτρων πολιτικής, νέα υποτίμηση κλπ.

Ο στόχος για μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε 1,7 δισ. δολ. μπορεί να επιτευχθεί με την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει η απαραίτητη προσαρμογή στις αποκλίσεις που σημειώθηκαν σε βασικά νομισματικά και δημοσιονομικά μεγέθη της οικονομίας από τους στόχους που είχαν τεθεί στις αρχές του χρόνου.

Οι αναμενόμενες ευνοϊκές επιδράσεις από τη μείωση της τιμής του πετρελαίου δεν έχουν ακόμα επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό την οικονομία, ενώ η πορεία της διεθνούς οικονομίας, ως προς το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας και τον όγκο του διεθνούς εμπορίου, ήταν στο πρώτο εξάμηνο του 1986 δυσμενέστερη από αυτή που προέβλεπαν οι διεθνείς οργανισμοί (ΟΟΣΑ, ΕΟΚ, ΔΝΤ κλπ) στις αρχές του χρόνου. Παράλληλα, η εσωτερική ζήτηση και η οικονομική δραστηριότητα εξακολούθησαν να κινούνται σε υψηλότερα επίπεδα από εκείνα που επιτρέπουν οι σημερινές οικονομικές συνθήκες και δυνατότητες στα πλαίσια του προγράμματος σταθεροποίησης της οικονομίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με προσωρινές εκτιμήσεις, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, σε σταθερές τιμές, στο πρώτο τρίμηνο του 1986, παρουσίασε αύξηση κατά 1,7% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 1985. Εξάλλου, η βιομηχανική παραγωγή στο πρώτο τετράμηνο του 1986 αυξήθηκε κατά 4,9% σε σχέση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 1985, ενώ την ίδια περίοδο πέρυσι είχε μειωθεί κατά 2,9%.

Οι εξελίξεις αυτές αντικατοπτρίζονται στη διατήρηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών τους πρώτους τέσσερις μήνες του 1986 σε σχετικά υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη ότι ένα σημαντικό ποσοστό της εσωτερικής ζήτησης στρέφεται σε εισαγόμενα αγαθά και υπηρεσίες. Μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της εσωτερικής ζήτησης έχει συμβάλλει η ώθηση, που προέρχεται από την ταχύτερη, σε σχέση με την προβλεπόμενη στο νομισματικό πρόγραμμα, πιστωτική επέκταση στο πρώτο τετράμηνο του 1986.

Από τα διαθέσιμα προσωρινά στοιχεία για το πρώτο τετράμηνο του έτους προκύπτουν σημαντικές υπερβάσεις των στόχων του νομισματικού προγράμματος ως προς την πιστωτική επέκταση τόσο προς τον ιδιωτικό όσο και προς τον δημόσιο τομέα. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση προς τον ιδιωτικό τομέα εκτιμάται ότι αυξήθηκε στο τετράμηνο Ιανουαρίου - Απριλίου 1986 κατά 122,5 δισεκ.δρχ., έναντι 109,6 δισεκ.δρχ. το αντίστοιχο τετράμηνο του 1985. Μεγαλύτερη απόκλιση από το στόχο του νομισματικού προγράμματος παρατηρήθηκε στις πιστώσεις των εμπορικών τραπεζών που στο πρώτο τετράμηνο αυξήθηκαν με ρυθμό που μετά από εποχική διόρθωση αντιστοιχεί σε ετήσια αύξηση περίπου 23,5% έναντι στόχου του νομισματικού προγράμματος 14% για ολόκληρο το 1986. Από τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς, με ταχύτερο ρυθμό, σε σχέση με το στόχο του νομισματικού προγράμματος, κινήθηκαν στο πρώτο τετράμηνο του 1986 οι πιστώσεις της Αγροτικής Τράπεζας τα στεγαστικά δάνεια του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, που σχεδόν εξάντλησαν το όριο που τους είχε τεθεί στο πρόγραμμα (15%) και οι πιστώσεις της Κτηματικής Τράπεζας .

Από την ανάλυση της πιστωτικής επέκτασης των εμπορικών τραπεζών κατά χρηματοδοτούμενες δραστηριότητες, προκύπτει ότι η μεγαλύτερη επιτάχυνση στο φετεινό τετράμηνο σημειώθηκε στη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση της βιομηχανίας (+5,8% ή +4,1% χωρίς τη χρηματοδότηση του ΟΑΕ - έναντι 2,1% στο τετράμηνο του 1985) και στις πιστώσεις προς το εσωτερικό εμπόριο (τετράμηνο 1986: +11,5%, τετράμηνο 1985: +7,5%).

Το δημοσιονομικό έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού περιορίστηκε στα 105,6 δισ. δρχ. στο πρώτο τετράμηνο του 1986 έναντι 152,6 δισ. δρχ. το αντίστοιχο τετράμηνο του 1985, πράγμα που αποτελεί θετική εξέλιξη. Οι δανειακές ανάγκες των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών στο πρώτο τετράμηνο του 1986 διαμορφώθηκαν στο ίδιο επίπεδο του 1985 (42 δισ. δρχ.). Όμως παρουσιάστηκαν μη προϋπολογισθέντα ελλείμματα (π.χ. ΝΑΤ).

Με βάση τις διαπιστώσεις αυτές πρέπει να συνεχισθούν τα μέτρα ελέγχου της πιστωτικής επέκτασης που πήρε πρόσφατα η Τράπεζα της Ελλάδος

(μείωση επιστροφής τόκων στους εξαγωγείς από 6% σε 5% και δέσμευση 2 επί πλέον ποσοστιαίων μονάδων των καταθέσεων για χορήγηση μακροπρόθεσμων δανείων και δανείων προς δημόσιες επιχειρήσεις), ώστε τελικά η συνολική πιστωτική επέκταση προς τον ιδιωτικό τομέα να συγκρατηθεί περίπου στο όριο που προβλέπει το νομισματικό πρόγραμμα (15%).

Παράλληλα είναι αναγκαίο να ενταθούν οι προσπάθειες να συγκρατηθούν τα ελλείμματα και οι δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα στα επίπεδα που προβλέπει το νομισματικό πρόγραμμα και ο κρατικός προϋπολογισμός. Αποτελεί επιδίωξη της κυβέρνησης να αποφευχθεί—οπωσδήποτε—η διόγκωση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα με συνέπεια να περιορισθεί η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα. Η χρηματοδότηση και των δύο τομέων πρέπει να είναι σύμφωνη με το νομισματικό πρόγραμμα.

Εναντι της ταχύτερης σε σύγκριση με τις αρχικές εκτιμήσεις δημιουργίας ρευστότητας στην οικονομία από την υψηλότερη χρηματοδότηση του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, η διακράτηση από το κοινό ρευστών διαθεσίμων φαίνεται να υστερεί σε σύγκριση με τις αρχικές προβλέψεις.

Αναλυτικότερα :

Οι ιδιωτικές καταθέσεις αυξήθηκαν στο πρώτο πεντάμηνο το τρέχοντος έτους κατά 59 δισεκ.δρχ. ή 1,9% έναντι αύξησης κατά 145 δισεκ.δρχ. ή 6% στην αντίστοιχη πεντάμηνη περίοδο του 1985. Η μείωση του ρυθμού αύξησης των καταθέσεων οφείλεται κατά κύριο λόγο στις υποχρεωτικές προκαταβολές για τις εισαγωγές. Το χρήμα με την ευρεία έννοια (M3), (άθροισμα νομισματικής κυκλοφορίας και καταθέσεων). Η αύξησή του θα κινηθεί κατά την υπόλοιπη περίοδο του χρόνου με χαμηλότερο ρυθμό απ' ό,τι η αρχική πρόβλεψη του προγράμματος (17,5% - 19,5% έναντι αρχικής εκτίμησης 20%). Όμως κινείται σε επίπεδα τέτοια ώστε να μην υπάρξουν αξιόλογες δυσκολίες ως προς τους χρηματοδοτικούς πόρους εφόσον τηρηθεί το νομισματικό πρόγραμμα ως προς τις χρηματοδοτήσεις.

Αυτές είναι σε γενικές γραμμές οι εξελίξεις της οικονομίας στο πρώτο εξάμηνο του 1986.

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι η οικονομική πολιτική που σχεδιάστηκε τον Οκτώβρη του 1985, μπορεί να οδηγήσει στους επιδιωκόμενους στόχους. Χρειάζεται συνεπής εφαρμογή της και όχι συμπλήρωσή της με νέα μέτρα. Νέα μέτρα, επιπρόσθετα σε κείνα που αποφασίστηκαν αρχικά, δεν απαιτούνται. Η περίοδος από τον Οκτώβρη μέχρι σήμερα έδειξε, ότι έχουν σωστά υπολογισθεί οι συνέπειες του κάθε μέτρου. Γι' αυτό και πρέπει τα μέτρα - όπως ακριβώς αποφασίστηκαν - να ακολουθηθούν χωρίς παρεκκλίσεις. Το κλίμα ανησυχίας που σκόπιμα καλλιεργείται από ορισμένες πλευρές δεν έχει παρά ως αποτέλεσμα την κερδοσκοπία ορισμένων και γενικά την καθυστέρηση στην αποκατάσταση ομαλής πορείας.

Στη δημόσια ζωή μας υπάρχει η τάση για δραματοποίηση. Η δραματοποίηση διευκολύνει την πρόκληση ενδιαφέροντος. Είναι όμως αρνητικό στοιχείο για μιά σωστή και ψύχραιμη εκτίμηση της οικονομικής εξέλιξης. Η σταθεροποίηση της οικονομίας, η βελτίωση των δεικτών απαιτούν χρόνο. Απαιτούν χρόνο ιδίως όταν επιδίωξη αποτελεί η βαθμιαία προσαρμογή, ώστε να αποφευχθούν έντονοι κλυδωνισμοί. Σήμερα έχουμε επιτύχει τόσο την εφαρμογή ενός σταθεροποιητικού προγράμματος, όσο και μιά πορεία που θα οδηγήσει, αν είμαστε προσεκτικοί και συνεπείς, στους στόχους που επιδιώκουμε. Υπάρχουν οι κατευθύνσεις και η συνεχής παρακολούθηση και προσπάθεια για την εφαρμογή των κατευθύνσεων αυτών. Θέτουμε έτσι τις βάσεις για μιά σταθερή αναπτυξιακή προσπάθεια.